

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань бюджету

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-29, 255-43-61, факс: 255-41-23

Верховна Рада України

*Про розгляд законопроекту
за реєстр. № 4672 від 29.01.2021 р.*

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету /далі – Комітет/ на своєму засіданні 29 січня 2021 року (протокол № 76) розглянув проект Закону України про внесення змін до додатка № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо компенсації у зв'язку з підвищенням тарифів на електричну енергію (реєстр. № 4672 від 29.01.2021 р.), внесений народними депутатами України Герусом А.М., Салійчуком О.В. та іншими.

I. До Комітету Верховної Ради України з питань бюджету /далі – Комітет/ надійшов на розгляд проект Закону України про внесення змін до додатка № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо компенсації у зв'язку з підвищенням тарифів на електричну енергію за реєстр. № 4672 /далі – законопроект/.

Законопроектом шляхом внесення змін до додатка № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» /далі – Закон/ пропонується в межах загального обсягу видатків, визначених за загальним фондом державного бюджету Міністерству соціальної політики України /далі – Мінсоцполітики/, передбачити видатки споживання за новою бюджетною програмою «Компенсація у зв'язку з підвищенням тарифів на електричну енергію на оплату електричної енергії населенням, яке проживає в житлових будинках (у тому числі в житлових будинках готельного типу, квартирах та гуртожитках), обладнаних у встановленому порядку електроопалювальними установками (у тому числі в сільській місцевості), населенням, яке проживає в багатоквартирних будинках, не газифікованих природним газом і в яких відсутні або не функціонують системи централізованого тепlopостачання (у тому числі в сільській місцевості), а також багатодітними, прийомними сім'ями та дитячими будинками сімейного типу» (код 2501410) у сумі 1,4 млрд грн та зменшити на цю суму видатки споживання за бюджетною програмою «Виплата пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу у грошовій формі» (код 2501230).

Крім того, пунктом 2 розділу II законопроекту передбачається доручити Кабінету Міністрів України у тижневий строк з дня опублікування відповідного закону */ідеться про законопроект/* визначити порядок надання

зазначеної компенсації у зв'язку з підвищенням тарифів на електроенергію на оплату електроенергії населенням /далі – компенсація на оплату електроенергії/.

У пояснювальній записці до законопроекту вказано, що:

з 01.01.2021 р. встановлено єдиний тариф на електроенергію і скасовано пільгові тарифи, що діяли для окремих категорій споживачів, отже, для споживачів, які використовують електроенергію для опалення, а також дитячих будинків сімейного типу, багатодітних та прийомних сімей значно зростуть платежі за електроенергію;

метою законопроекту є врегулювання питання фінансового забезпечення витрат на компенсацію на оплату електроенергії.

II. Щодо процедури розгляду законопроекту, опрацювання експертних висновків до нього.

Спочатку відповідно до статей 93 і 96 Регламенту Верховної Ради України необхідно розглянути питання щодо доцільності включення законопроекту до порядку денного четвертої сесії Верховної Ради України, позитивне вирішення якого буде підставою для розгляду Верховною Радою України законопроекту у першому читанні.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України /далі – ГНЕУ/ у своєму висновку до законопроекту, у цілому допускаючи можливість застосування пропонованого інструменту у поточному бюджетному періоді, водночас вважає за доцільне висловити щодо нього окремі зауваження.

Згідно з частиною третьою статті 52 Бюджетного кодексу України /далі – Кодекс/ проект закону про внесення змін до закону про державний бюджет може розглядатися у Верховній Раді України лише у разі наявності експертного висновку Міністерства фінансів України /далі – Мінфін/. При цьому частиною першою статті 52 Кодексу визначено перелік умов внесення змін до закону про державний бюджет, серед яких є необхідність оптимізації структури витрат державного бюджету в межах загального обсягу видатків та надання кредитів, затвердженого законом про державний бюджет, для забезпечення ефективного виконання державного бюджету (*пункт 7 частини першої статті 52 Кодексу*).

Мінфін у своєму висновку до законопроекту зазначає, що підтримує законопроект.

На час розгляду законопроекту до Комітету висновки комітетів Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (*щодо проведення антикорупційної експертизи законопроекту*) і з питань інтеграції України до Європейського Союзу (*щодо оцінки відповідності законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції*) не надійшли.

III. У Комітеті в рамках відведеного обмеженого часу попередньо опрацьовано законопроект, проаналізовано висновки до нього та звернуто увагу на таке.

1. Запропоновані законопроектом видатки державного бюджету щодо надання компенсації на оплату електроенергії безпосередньо не передбачено статтею 87 Кодексу, зокрема пунктом 9 частини першої цієї статті, яким визначено напрями видатків державного бюджету у сфері соціального захисту та соціального забезпечення.

Так, підпунктом «и» пункту 9 частини першої статті 87 Кодексу встановлено, що до видатків державного бюджету належать видатки на житлові субсидії населенню та пільги на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива, скрапленого газу окремим категоріям громадян, а також визначено вичерпний перелік таких категорій громадян, серед яких, зокрема, багатодітні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї, в яких не менше року проживають відповідно троє або більше дітей, сім'ї (крім багатодітних сімей), в яких не менше року проживають троє і більше дітей, враховуючи тих, над якими встановлено опіку чи піклування.

Поряд з тим, законопроектом пропонується надання компенсації на оплату електроенергії багатодітними, прийомними сім'ями та дитячими будинками сімейного типу, які визначені законодавством як отримувачі житлових субсидій та відповідних пільг, внаслідок чого таким категоріям громадян можуть одночасно надаватися як житлові субсидії та відповідні пільги, так і компенсація на оплату електроенергії, а відтак може мати місце неефективне використання бюджетних коштів.

2. У пояснювальній записці до законопроекту в частині фінансово-економічного обґрунтування лише зазначено, що надання компенсації на оплату електроенергії буде здійснюватися шляхом відкриття нової бюджетної програми Мінсоцполітики у сумі 1,4 млрд грн.

Загалом законопроект передбачає перерозподіл видатків загального фонду державного бюджету на 2021 рік (в межах їх загального обсягу) між бюджетними програмами Мінсоцполітики, а відтак є збалансованим щодо бюджетних показників.

Проте до законопроекту не додано належне фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки), яке вимагається відповідно до частини першої статті 27 Кодексу та частини третьої статті 91 Регламенту Верховної Ради України, на що також звертає увагу ГНЕУ.

Зокрема, не надано пояснень і розрахунків запропонованого у законопроекті обсягу видатків за відповідною новою бюджетною програмою, інформації щодо кількості громадян, які можуть отримати компенсацію на оплату електроенергії, розміру такої компенсації та періоду її надання, а також обґрунтувань щодо достатності у п.р. передбаченого законопроектом зменшеного обсягу коштів на виплату пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг в умовах підвищення тарифів на зазначені послуги. ГНЕУ також зауважує, що не надано обґрунтування з відповідними розрахунками, зокрема, у частині:

наслідків зменшення видатків на виплату відповідних пільг і житлових субсидій громадянам, виходячи з потреби у коштах на п.р. з урахуванням

прогнозних змін вартості відповідних послуг, палива та газу;

достатності коштів для фінансового забезпечення нової бюджетної програми, оскільки з пропонованого у законопроекті положення, а також супровідних до законопроекту документів незрозумілими є контингент отримувачів компенсації, розмір, умови та механізм її надання (зокрема, неясно, чи така компенсація буде разовою чи на постійній основі, повною чи частковою, чи буде враховуватися сукупний дохід та/або норми житлової площі та/або обсяг споживання електроенергії при наданні компенсації тощо);

співвідношення пропонованого інструменту у вигляді компенсації з існуючим на сьогодні інструментом надання пільг і субсидій.

Слід звернути увагу, що видатки загального фонду державного бюджету за бюджетною програмою 2501230 фактично проведено за 2020 рік в обсязі 36.356,95 млн грн, що становить 97,8% бюджетних призначень, а на 2021 рік визначені в обсязі 36.607,7 млн грн, що лише на 250,75 млн грн більше відповідного фактичного показника за 2020 рік, а у разі прийняття законопроекту планові видатки на виплату пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг будуть меншими здійснених видатків на таку мету за 2020 рік на 1.149,25 млн грн.

Крім того, ГНЕУ відмічає, що невизначеність механізму надання компенсації громадянам, які користуються електроопаленням, проблема якої, вочевидь, не обмежується лише поточним роком, не дає можливості належним чином оцінити його з точки зору ризиків «непрозорого» та неефективного розподілу бюджетних коштів.

3. Порушене законопроектом питання певним чином рекомендовано врегулювати у прийнятій Верховною Радою України 28 січня 2021 року постанові про заходи, спрямовані на соціальний захист населення, у зв'язку з підвищенням цін (тарифів) на житлово-комунальні послуги (*проект за реєстр. № 4650 від 27.01.2021 р.*), якою серед іншого доручається Кабінету Міністрів України:

1) невідкладно внести зміни стосовно збільшення соціальних нормативів розрахунку субсидій на використання газу, електричної енергії, теплової енергії, інших послуг, а також забезпечити спрощення доступу пенсіонерів, осіб з інвалідністю, безробітних до системи субсидій, передбачивши забезпечення введення змінених норм розрахунку субсидій з 1 жовтня 2020 року;

2) у місячний строк: подати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення змін до Закону в частині збільшення видатків за бюджетною програмою «Виплата пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу у грошовій формі» (код 2501230);

3) вжити невідкладних заходів щодо соціального захисту населення від підвищення цін (тарифів) на житлово-комунальні послуги, а саме:

спільно з Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, розглянути можливість:

– запровадження державного регулювання цін (тарифів), зокрема встановлення граничних рівнів торговельної надбавки (націнки) до тарифів на житлово-комунальні послуги з постачання побутовим споживачам теплової енергії, постачання гарячої води, постачання та розподілу електроенергії і природного газу, з віднесенням цих послуг, до таких, що мають істотну соціальну значущість;

– внесення змін до фіксованих цін (тарифів) на електроенергію з метою встановлення окремого тарифу на електроенергію, що відпускається населенню, за обсяг, спожитий до 100 кВт·год електроенергії на місяць (включно);

– встановлення пільг на електроенергію населенню, яке проживає в 30-кілометровій зоні атомних електростанцій, дитячим будинкам сімейного типу».

– внесення змін до фіксованих цін на електроенергію з метою встановлення окремого тарифу на електроенергію, що відпускається населенню для будинків, обладнаних опалювальними електроустановками, та негазифікованих будинків, за обсяг, спожитий до 3000 кВт/год на місяць (включно);

розглянути можливість компенсації витрат, понесених побутовими споживачами, що проживають у будинках, обладнаних опалювальними електроустановками, та негазифікованих будинках, на оплату послуг з постачання електроенергії за обсяг, спожитий до 3000 кВт/год на місяць (включно).

4. Крім того, питання надання компенсації на оплату електроенергії у законопроекті про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (реєстр. № 4658 від 27.01.2021 р.), внесеному Кабінетом Міністрів України, запропоновано унормувати в інший спосіб, а саме у спеціальному фонді державного бюджету за рахунок джерел, визначених пунктом 9 статті 11 та пунктом 9 статті 12 Закону.

Принагідно варто відмітити, що згідно з порядком денним засідання Кабінету Міністрів України 27.01.2021 р. (розміщеним на Урядовому порталі) на такому засіданні заплановано розглянути питання про проект постанови Кабінету Міністрів України «Питання надання компенсації деяким категоріям споживачів електричної енергії» (*проект постанови з відповідними супровідними матеріалами розміщено за посиланням <http://materialy.kmu.gov.ua/adf89cca/a18c87a5.html>*). Цим проектом постанови КМУ пропонується:

1) встановити, що кошти, отримані до спеціального фонду державного бюджету за рахунок джерел, визначених пунктом 9 статті 12 Закону, спрямовуються у розмірі 1,4 млрд грн Міністерству соціальної політики для надання компенсації на оплату електричної енергії, спожитої у I кварталі 2021 р., у зв'язку з відміною окремих знижених тарифів деяким категоріям споживачів (крім тих, які отримують житлову субсидію): населення, яке проживає в житлових будинках (у т.ч. в житлових будинках готельного типу, квартирах та гуртожитках), обладнаних в установленому порядку

електроопалювальними установками (у т.ч. в сільській місцевості), і станом на 31.12.2020 р. мало право на знижений тариф; населення, яке проживає в багатоквартирних будинках, не газифікованих природним газом і в яких відсутні або не функціонують системи централізованого теплопостачання (у т.ч. в сільській місцевості), і станом на 31.12.2020 р. мало право на знижений тариф; багатодітні, прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу;

2) затвердити Порядок використання коштів для надання такої компенсації, яким планується, зокрема, надавати компенсацію постачальникам універсальних послуг (Мінсоцполітики за заявками постачальників універсальних послуг перераховує кошти на їх поточні рахунки із спеціальним режимом використання) з подальшим перерахуванням бюджетних коштів, як часткову оплату за спожиту у І кварталі 2021 р. електричну енергію, на особові рахунки споживачів у постачальника універсальних послуг з урахуванням спожитої споживачем електроенергії у попередньому місяці та обсягу електроенергії, на який діяли знижені тарифи.

Таким чином, у разі прийняття Верховною Радою України законопроекту за № 4672 законопроект за реєстр. № 4658 втратить свою актуальність і не потребуватиме окремого розгляду у Верховній Раді України.

За підсумками розгляду даного питання Комітет з питань бюджету ухвалив рішення: рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до додатка № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо компенсації у зв'язку з підвищенням тарифів на електричну енергію (реєстр. № 4672 від 29.01.2021 р., поданий народними депутатами України Герусом А.М., Салійчуком О.В. та іншими, включити до порядку денного четвертої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу і в цілому як закон з необхідними редакційними та техніко-юридичними правками.

Співдоповідачем з даного питання на пленарному засіданні Верховної Ради України пропонується заступник Голови Комітету з питань бюджету Трухін Олександр Миколайович.

Голова Комітету

Ю.Ю. Арістов

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Арістов Юрій Юрійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000D6452E0032508F00
Дійсний до: 28.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-13/3-2021/24196 від 29.01.2021

365365